Welke impact heeft kortdurende buitenlandervaring op de ontwikkeling van mbo-studenten?

Beantwoord door José Mulder (kennismakelaar Kennisrotonde).

2 november 2022

KR. 1510

Kort antwoord

Studenten gaan steeds vaker kortdurend naar het buitenland. Dit betekent dat ze minder dan acht weken buitenlandervaring opdoen. Onbekend is welk effect deze kortdurende reizen op mbo-studenten heeft. Internationaal onderzoek, dat met name onder studenten in het hoger onderwijs gedaan is, lijkt erop te wijzen dat kortdurende buitenlandervaring net als langdurende, een positief effect heeft op de culturele ontwikkeling, persoonlijke ontwikkeling en arbeidsmarktkansen van studenten. Echter, recente overzichtsstudies laten zien dat het onderzoek naar de impact van buitenland ervaring ingrijpende tekortkomingen kent. Hierdoor is vooralsnog onduidelijk wanneer welke positieve effecten zich in welke mate bij welke studenten voordoen.

Antwoord

Internationalisering speelt een steeds prominentere rol binnen het mbo. De Minister van onderwijs gaf in 2020 aan dat 10 procent van de mbo-studenten in 2023 ervaring op moet hebben gedaan in het buitenland (Trouw, 2020). Tot nu toe doet een kleine acht procent van de mbo-studenten buitenlandse studie-ervaring op. Het merendeel van deze groep volgt een stage in het buitenland, een klein gedeelte volgt daar een studie (Kurver et al., 2019). Meer dan tachtig procent van de mbo-studenten gaat naar een bestemming binnen de Europese Economische Ruimte (EU landen, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen) (Kennisrotonde, 2018).

Impact van internationalisering op mbo-studenten onduidelijk

Internationalisering wordt gezien als middel om studenten te begeleiden en voor te bereiden op het leren, leven en werken in een (cultureel) diverse en internationaal georiënteerde wereld (Practoraat Internationalisering, 2022).

Eerder concludeerde de Kennisrotonde (2018) dat de impact van internationale activiteiten in het mbo nog onvoldoende is onderzocht om inzicht te krijgen in de effecten ervan. Er zijn wel enkele voorbeelden waarbij deelnemers zelf positief rapporteren over hun eigen ervaringen. Een nadeel van dit soort studies is echter dat er meestal geen sprake is van voor- en nametingen (voor- en na de reis) en controlegroepen (van studenten die niet op reis zijn geweest). Dit maakt het onduidelijk in hoeverre de positieve effecten daadwerkelijk aan de internationaliseringsactiviteiten zijn toe te schrijven (Kennisrotonde, 2018).

Aangezien er sinds 2018 geen onderzoek verschenen is dat nader licht schijnt op de impact van internationaliseringactiviteiten binnen het mbo, is logischerwijs ook niet duidelijk wat de effecten zijn van kortdurende internationaliseringsactiviteiten binnen het mbo. Wel zijn er recent internationale publicaties verschenen over kortdurende internationaliseringsactiviteiten waaruit algemenere lessen getrokken kunnen worden, ook voor het mbo. Hieronder beschrijven we die lessen.

Kortdurende internationale programma's zijn in opmars

Er is wereldwijd een trend zichtbaar dat studenten steeds kortere en intensievere internationaliseringsactiviteiten ondernemen. Dit wordt 'short-term study abroad' (STSA) genoemd, waarbij kortdurend betekent dat de activiteiten maximaal acht weken duren. In de Verenigde Staten geldt voor meer dan 50 procent van de studenten die internationaliseringsactiviteiten ondernemen, dat deze kortdurend zijn (Iskhakova & Bradly, 2022). De meeste studenten die een STSA-programma volgen verblijven twee tot vier weken in het buitenland (Iskhakova & Bradly, 2022; Roy et al., 2019).

Een (kortdurend) internationaliseringsprogramma kan uit uiteenlopende activiteiten bestaan, van een uitwisselingsprogramma, het volgen van lessen en colleges, tot stages, (intensieve) taalcursussen, veldonderzoek en vrijwilligerswerk. Programma's variëren op tal van facetten: van doelstelling, groepsgrootte en toezicht door begeleiders, tot mate van culturele onderdompeling, type gastorganisatie, vereiste taalvaardigheid en academisch niveau. De grote verscheidenheid heeft als gevolg dat er geen breed gedragen classificatie van internationaliseringsactiviteiten bestaat (Roy et al., 2019).

Steeds meer onderzoek naar kortdurende internationale programma's

Vanaf 2010 neemt de aandacht voor STSA in onderzoek toe. Dit blijkt uit een overzichtsstudie met een analyse van 156 onderzoeken naar de effecten van kortdurende buitenlandervaringen (Iskhakova & Bradly, 2022). De meeste van deze studies focussen op het begrijpen van de 'student experience'. Meer dan 70 procent van deze studies is geheel empirisch van aard, nog geen 30 procent heeft een theoretische basis (Iskhakova & Bradly, 2022).

Tot nu toe zijn er 85 effectvariabelen gebruikt om de 'student experience' in beeld te brengen. Volgens Iskhakova & Bradly (2022) illustreert dit grote aantal hoe rijk de literatuur is en hoe weinig conventies er nog bepaald zijn.

Grofweg is er sprake van drie effectcategorieën: 1) culturele ontwikkeling, 2) persoonlijke ontwikkeling en 3) arbeidsmarktkansen. Waarbij de focus met name op de eerste twee ligt (Roy et al., 2019). Binnen deze drie categorieën zijn er verschillende studies waarin gesteld wordt dat kortdurende buitenlandervaring een positief effect heeft op bijvoorbeeld culturele intelligentie, cross-culturele communicatie skills, self-efficacy, baan- en carrièrekansen (Roy et al., 2019).

Roy et al. (2019) plaatsen bij deze positieve uitkomsten een belangrijke kanttekening: er zijn nauwelijks studies die verklaren *hoe* kortdurende buitenlandactiviteiten van invloed zijn op culturele en persoonlijke ontwikkeling dan wel op arbeidsmarktkansen. Dit heeft tot gevolg dat er nog nauwelijks kennis bestaat over *hoe* kortdurende buitenlandervaring studenten beïnvloedt, hoe dit soort programma's het beste opgezet kunnen worden om tot optimale resultaten te komen en welke studenten het meeste baat hebben bij een kortdurende buitenlandervaring.

Er blijken echter nog andere, grotere, tekortkomingen te bestaan.

Tekortkomingen onderzoek

Het merendeel van de studies dat gedaan is naar kortdurende buitenlandervaring is zoals eerder aangegeven empirisch van aard. Het aantal studenten waarbij effecten zijn gemeten wordt, de sample size, ligt vaak onder de 50. Dit is een zeer beperkt aantal om effecten duidelijk in beeld te krijgen. Bovendien zijn respondenten vaak afkomstig van dezelfde instelling en hebben zij hetzelfde kortdurende buitenlandprogramma gevolgd (Iskhakova & Bradly, 2022). Dit maakt het de vraag of de uitkomsten generaliseerbaar zijn. Te meer omdat de onderzoeken vaak bestaan uit zelf-rapportages, er geen voor- en nametingen verricht worden en er geen controlegroepen gebruikt worden (Roy et al., 2019; Kennisrotonde, 2018). Er kunnen dan ook (grote) vraagtekens gezet worden bij de uitkomsten én de generaliseerbaarheid van de uitkomsten.

Netz (2021) voegt daaraan toe dat de meeste studies proberen een gemiddeld effect vast te stellen. Volgens Netz (2021) is het echter zeer onwaarschijnlijk dat alle studenten die een internationaliseringsprogramma volgen daar in dezelfde mate van profiteren. Netz (2021) benadrukt dat er in het geval van internationaliseringsactiviteiten in hoge mate sprake is van *heterogeniteit*. Heterogeniteit betekent dat er sprake is van grote variatie. Netz (2021) laat zien dat het weliswaar gaat om studenten die een buitenlandervaring opdoen, maar dat zowel die studenten als de buitenlandervaring dusdanig kunnen verschillen, dat een gemiddeld effect weinig zeggend is. Zij noemt als voorbeeld de verschillen tussen individuele studenten en tussen groepen studenten: op welk punt in hun ontwikkeling stonden studenten vóór de internationale reizen, wat is hun sociaal-culturele en economische achtergrond, hun gender etc.? Welke studie doen ze en waarom willen ze buitenlandervaring opdoen? En vooral: welke welke internationale activiteiten ondernemen studenten? Gaat het om een beperkt aantal uur college per dag of lopen studenten een intensieve stage? En waar verblijft de student, is er sprake van inwoning bij een gastgezin, woont de student met andere internationale studenten of juist alleen? Er zijn zo tal van aspecten die het effect van buitenlandervaringen binnen het onderwijs kunnen beinvloeden en Netz (2021) stelt dat daar zoveel mogelijk rekening mee dient te worden gehouden.

Al met al kan er geconcludeerd worden dat hoewel studenten steeds vaker kiezen voor een kortdurende buitenlandervaring en er steeds meer onderzoek wordt gedaan naar de impact van deze reizen, het vooralsnog onbekend is wanneer welke positieve effecten zich in welke mate bij welke studenten voordoen. Het is dan ook niet duidelijk of, zo ja wanneer en in welke mate, kortdurende buitenlandervaring effect heeft op de ontwikkeling van studenten in het mbo.

Geraadpleegde bronnen

Goldstein, S.B. (2022). *A systematic review of short-term study abroad research methodology and intercultural competence outcomes*. International Journal of Intercultural Relations, 87, 26-36.

Iskhakova, M., & Bradly, A. (2022). *Short-Term Study Abroad Research: A Systematic Review 2000-2019*. Journal of Management Education, 46(2), 383-427.

Kennisrotonde. (2018). *Wat is bekend over de leeropbrengsten van internationaliseringsactiviteiten in het mbo?* (KR.440). Den Haag: Kennisrotonde.

Kurver, B., Nas, K., De Korte, K., Brukx, D., & Khodaie, A. (2019). *Buitenlandervaring voor iedereen? Nulmeting naar impact en inclusiviteit van het Erasmus+-mobiliteitsprogramma onder mbo-studenten*. ResearchNed.

Netz, N. (2021). Who benefits most from studying abroad? A conceptual and empirical overview. Higher Education, 82, 1049-1069.

Nuffic. (2021). *Over de grens tijdens de pandemie. Onderzoek naar de invloed van de coronacrisis op de buitenlandplannen en -ervaringen van studenten.* Nuffic.

Nuffic. (2022). *Buitenlandplannen van Nederlandse studenten voor 2022-2023. Welke factoren spelen een rol in de keuze om wel of niet over de grens te gaan voor een studie, stage of tussenjaar?* Nuffic.

Practoraat Internationalisering. (2022). *Internationalisering voor iedereen. Uitwerking van de visie en de missie van het practoraat internationalisering.* Practoraat Internationalisering.

Roy, A., Newman, A., Ellenberger, T., & Pyman, A. (2019). Outcomes of international student mobility programs: A systematic review and agenda for future research. Studies in Higher Education, 44(9), 1630-1644.

Meer weten?

Kennisrotonde. (2021). *Welke factoren belemmeren of stimuleren mbo-studenten om een buitenlandervaring op te doen?* (KR.1077). Den Haag: Kennisrotonde.

Over deze vraag

Opgesteld door:	José Mulder (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	beleidsmedewerker mbo
Onderwijssector:	mbo, hbo, wo
Trefwoorden:	Buitenlandervaring, internationaliseringsactiviteiten, mobiliteit, internationalisering
Referentie:	Kennisrotonde. (2022). *Welke impact heeft kortdurende buitenlandervaring op de ontwikkeling van mbo-studenten?* (KR. 1510)

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.